с 1924 года.

Интернет-версия

2010 жыл 23-чю сентябрь. опта кюн Nº 181 (18602)

Багъасы 3 сомлу

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

<u>Кенгеш</u>

Къоркъуусузлукъну вопрослары сюзюлгендиле

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти Арсен Каг ков къоркъуусузлукъну жалчытхан эм контроль этген орга ланы таматалары бла кенгеш бардыргъанды. Анда республ када оператив-криминоген болум эм анга контроль этиу жан бла вопросланы сюзгендиле. Этилген оноугъа кёре, башд сагъынылгъан къырал органланы башчыларына тийишли буюрукъла берилгендиле.

Кече ичгини ахыры бла да сатмазгъа

КъМР-ни Парламентини Президиумуну кезиулю жыйылыуу болгъанды. Аны законла чыгъарыучу органны башчысы Чеченланы Ануар бардыргъанды.

Бек алгъа Законодательство эм къырал къурулуш жаны бла комитетни председатели Заур Апшев Россейде халкъны салинев Россеиде халкены са-нын жазыу башланырны ал-лында Къабарты-Малкъарны Президенти «2010 жылда Рос-сейде халкъны санын жазыугьа хазырланыу эмда аны бар-дырыу бла байламлы жер-жер-ли самоуправленияны орган-ларына бир къауум къырал пол-номочияла бериуню юсюнден» ли самоуправленияны орган-ларына бир казуум къвърал пол-номочияла бериуню юсюндель законопроекти КъМР-ни Пар-ламентини къвраууна бергени-ии юсюнден билдиргенди. Бу иш ючон жууаплылысны про-филым комиетъм бонограе филым комиетъм бонограе делутала законопроект-и Парламенти жууку заман-да бардырыллыкъ жыйылыу-унда сюзерге оноулашжанды-ла. Андан сора Экономика поли-тика, энчи иелик замда предпри-нимательство жаны бла коми-тетии председатели Ирина Ма-рыш «Къвбарты-Малкъар Рес-публикада этил спирт 15 про-центден аслам болгъан хазыр ингилени розница амал бла са-тъуну заманьныя чек салыуну

чичнием рожница мал по да-тыуну авманна чел рожница мал голог тыуну авманна чел рожно да-тыуну авманна чел рожно да-белиментен жоружланы ан-гилатанды. Алагъа кёрь, слир-и кёл болгъна ависопъ про-пущинны 22 сатъатдан башла эхинчи кон уртенликува 10 сатъатуа дери сатартъа эхин-этимете белитиненари. Жан мардала кеф болуп этилген мардала кеф болуп этилген жамауатны адел-къвлыгъъвы. жамауатны адел-къвлыгъвы -змара саумутенун игилендирирге

мамауа пы адептывлын вып эмда саулугъун игилендирирге себеплик этерле деген ышаны-улукъда тохташдырыладыла. Президиумину членлери «Къабарты-Малкъар Республи-«Къвдарты-Малкъар Республи-каны халкъпарыны культура хазнагъа саналгъан объекта-рини (таръх за жультура сагер-тмелерини) юслеринден» КъМР-ни Законуну до-чы статъ-ларына торлениуле ижирген законопроектни сюзгендиле. Культура жаны бла комитетни председатели Рахайланы Ана-толий ангълатуання жбе запредседатели Рахайланы Анатолий ангылатханнга кёре, законопроектде культура хазнагьа саналгьан объектлени тийрелеринде транспортну жюрогенине чек салыуну неда ахыры бла да тохтатыуну

осонден оноу этиуно жорук-лары кёргюзтоледиле. Депутатла дат-выда «Билим бериуно юсонден» КЫМР-и Законуну 31-ии статьясына бир къзумт порлениуле кийириц мурат бла жарашдырылгьа-законопроекти сюзгенциле Профильли комитети предсе-датели Муаед Дадов ол проек федеральный законодатель федеральный законодатель ствода болгъан тюрлениуле бла байламлы хазырланнга нын ангылатханды. Анда КъМР-ни къырал власть орган ангылатканды. Анды ККЫР-ін кырап власть органлары кэўру муниципальный огилим бериу учреждениялатье угьай, къырал аккредитация лары болгана энчи ивли битеулю билим берги ангамагьа да аш-азыктьа къошакь ырысжы берирге эркинди де дел кёргоэтоловеди. Жыйылыуда РФ-ин субъектарини законла чыгтыраунуларыны башламчылыктарыны ада сизологендиле. Парламентни мшин кырау, регламент эм делутат этик жаны бла комитетни председажаны бла комитетни предеседажаны бла комитетни председажаны бла комитетни предеседажаны предеседажаны предеседажаны предеседажаны предеседажаны предеседажаны предеседажаны предеседажаны п

жаны бла комитетни председ тели Зайрат Шихалиеваны би тели Зайрат Шихалиеваны бил дриуноне тынгылап, Президи умну членлери бу адамлан Парламентин Сыйлы грамота сы бла саугъаларгъа оноу эт отендиле: «Стандартизацияны метрологияны бла сертифизацияны Къвбарты-Малкъар ара сы- Федеральный къырал уч сертири категориялы ижжене жини категориялы ижжене къочхарланы билслани. Зъмп-ин категорилиа илжене Къо-чарланы Биясланни жашы Романны, экични катего риялы экономист Мартыненк Валентин Михайловични, Про хладный шахардан «Таза ше хар» муниципал унитар пред риятияны водители Полов Ни колай Михайловични, сабий музыка школну директору Тес ля Александр Георгиевични боломат измагиализаци. Ми бюджет учрежденияланы буз галтер эсеплери эм отчётларг жаны бла управленияны тама тасы Чередник Наталья Васили евнаны, КъМР-де МВД-ны жа мауат право низамны жалчы тыу жаны бла бёлюмюню там тасы Жаппуланы Мажитн тасы дашуулд жашы Юрийни. Ахыры 2-чи бетдеди

Хазырланыу

93 объект жараулулукъ заключенияла алгъандыла

Сочини 2014 жылда боллукъ Олимпиада оюнлагъа хазырла-уну программасыны 93 объекти къырал экспертизаны жараулулукъ заключенияларын ал-гъандыла. «Аладан 16 юй эм твандына. «Анадан то ки инфраструк-тура проектде «жашил къуру-луш» элементлени хайырлан-нгандыла», - деп билдиргенди, Олимпиада оюнлагъа хазырла-ньуну Жамауат советини жый-ыльуунда «Олимпиада къурулушну» къырал корпорациясыны экология департаментини директору Глеб Ватлецов.

Ол андан ары россейли прак-тикада биринчи кере 2014 жылдагъы оюнлагъа хазырланыугъа къатышханлагъа деп кор поративный «жашил стандар ла» жарашдыргъанларын ай ханды. Экология жаны бла таг ландырыуну бардыргъанда къурулушланы проектлери жарашдырыугъа, электрокю эм суу бла жалчытыугъа, акус тикалы комфортха эм хауан качествосуна, къалгъан-къул гъанланы кетериуге эм хайыр, ды артыкъ з с буруллукъ ду. Айтылгъан ишлени саныда Уллу буз аренаны, Олимп ада паркда Медиа-араны ишл нириклерин эм жылыуну тыя рыкъ материалла бла ишлен рик Гитче буз аренаны айты гъа боллукъду.

Малчылыкъны качестволу жангы даражагъа кётюрюўню ышаннгылы мурдору

Арсен Каноков бла Харон Амерханов лентаны кеседиле

Тюнене Нальчикде Къабарты-Малкъар селекция - къу-малы ара чекленитен жуусаплылытъы болтьан общество изыптанды, Аны бла бирге жанты предприятияда малла-ны къолдан урлукъландырыу жаны бла операторланы ара-.... днь ...оолдан урлун парында XI битеч Ол къуулг итеуроссей конкурс да башланнганд нлы ишлеге КъМР-ни Президенти Ар

Правительствосуну башчысы Александр Меркулов, Рос ошлывы мінексипдр теркулов, го ктерствосуну малчылыксны эм къ каны бла департаментини директ арон Амерханов, КъМР-ни Эл мю. три Тембулат Эркенов, аны Шим й округда коллегалары эм башха. и эл мюлк *и* ы ишни айн

Сыйлы къонакълагъа, конкурсха келгенле да предприятияны аллында туз гыржын бла тюбегендиле. Къызыл нуз івржын ола поов'яндиле. Къвзали лентаны кесерден алгла ала барысы да араны майданчыгъында орналгь-ан сахнаны къатында жыйылгыанды-ла. Конкурсну баш судьясы Виктор Ни-конов, эришиуню бардырыргъа хар не да хазыр болгъанын, анга къатышыргъа Россейни алтмыш юч регионундан сексен адам келгенин билдиргенди Ызы бла Харон Амерханов, алагъа ай-

анып: - «Россейде малчылыкъны эм агро-ромышленный комплексни айнытыу» (еген къырал программаны жашауда

деген къырал программаны жашауда бардырыр, когліпо малланы жайыу да сизни къолугъузадаці, дегенди. Конкурс Къабарты-Малкъарда бошдан бардырылмагъанын да белгиле-генци ол. Аны айтханына кбре, арт юч жылда республика сютлю малланы жайыу, къумалы малланы ктолдан ур-лукъландырыу ишде жетишимле кёр-гоэтели.

Ауыры 2-ии бетпели

Суратланы Р. МАМИЕВ алгъанды

Нальчик — Россейни культура араларыны санында дагъыда сегиз федеральный округда

ы Анатолий, Юриий Григорьев, Анато

дыла бусагъатда битеу дуниягъа атлары айтылгъан музыкантла, жырчыла

да. Жаш адамланы ара шахарыбызда, аны тышында да бардырылгъан

эришиулеге къатышыр онглары хар заманда болмагъаны себепли бу жол аны Москвада, Санкт-Петербургда,

Бу кюйсюзлюк не дин

бла, не миллет бла

ётдюрюрге дегендиле. Конкурс тёрт дисципли фортепьяно, скрипка, вио-лончель эм вокал. Хар жылдан мынга къатыш-ханланы саны тюрлени-рикди. Келир жыл, сёз ючюн, дирижёрла, арфа-да сокъгъанла эм башха-ла эриширикдиле. Алай ла эриширикдиле. Алай бла тёрт жылгъа битеу фахмулу жаш музыкант-ланы кёрюр онг боллукъ-ду. Сора биягъы бу жол-ча бардырыллыкъды эри-

> къонакъла жарсымазгъа чакъыргъандыла, алань кезиулери да жетерикди

дегендиле. Музыкантлагъа, жырчы-лагъа тынгылагъан эки жюри къауум ишлерикди. Хар бирини кесини тама-тасы айырылгъанды.

Ахыры 2-чи бетдеди

Агъач сакълаучулагъа махтау салгъандыла

2 бет

Баш борчубуз - уруннганланы социальноэкономика излемлерин къоруулауду

Солдан онгнга: Андрей Диев, Рахай

Музыка эришиу Россей Федерация-ны Правительствосуну оноуу бла бар-дырылады. Аны баш борчу - битеу да

къыралда фахмулу жаш музыкантла-ны бла жырчыланы белгилергеди. Со-вет жыллада быллай конкурсла дайым да къуралгъандыла, аладан чыкъгъан-

байламлы тюйюлдю 3 бет

«Игилик этерге кимни да къолундан келликди»

4 бет

Республиканы

Сабийлеге - себеплик

Зольск районну билим бериу управлениясыны башламылыгы бла «Ахшылыкъ эт» деген ат бла айлыкъ бар

чылыгыы бла «Ахшылык», эт- деген ат бла айлыкь бар-дырылары. Ань баш мураты – бекорз ма та-аналары кыз-рамай къойгъан сабийлени бла къарыусуз койкорледен аланы тенглерии социальный жаны бла къоруулару, Районну билим бериу учрежденияларында класс сатъ-тата, «Шубунуг билеклити», арген битеушкол койретуи ишле бардырылгыяндыла. Айлыкъны экинчи кезиуон-де кийим, аш чазыкъ, илляула, китапла жыйыу акция да бардырыллыкъды.

бардырыллыкъды. Марафок Каменномостское элни юч школунда башланиталцы. Айны ажыр комперинде районну культура-заман оздуру зарасынде интъармачылыкък коллектив-лени, артистлени къатышыулары бла къыйын жашау болумлагъа тюциген сабийлеге болушлукъгъа уллу концерт бардырыллыкъды.

Мамырлыкъгъа чакъырадыла

Чакъърадьна
Зольск районну билим бериу управлениясы къурал
«Дин эм толерантность» деген айлыкъ башланитанды.
Анга школла, динни келечилери, ата-анала эм жамауат
институтла къатышырыкъдыла.
Айлыкъны чеклеринде элилере ич ишпени органларыны терроризмите къажау кюреш бардыра ёлген къуллукъчуларын астеруи митингле ётерикдиле. Школлада батырлыкъны дерспери, «Биз мамырлыкъ ичионбюз», «Ол
къайтарылмаатъа керекци, деген темалагъа сурат эм
кёлден жазма конкуслары бардырыллыкърыла.
Педагоглавны заларанына да бек ити класс сагъатыты

Педагогланы араларында да бек иги класс сагъатны сценарийини, классдан тышында юйретиу эм профилактика ишлени программасыны конкурслары боллукъдула. 2005 жылда 13-ию октябрьде болгъан жарсыупу ишлени бешжыллыгъына жоралап къабыргъа газетле эм эсде тутууну мюйюшюн да къурарыкъдыла.

у мюиюшюй да квурарыквдыла.

Эмма ПШУНОВА

Зольск муниципальный районну жер-жерлі
администрациясыны пресс-службасы Конкурс

Устазла хунерлерин кёргюзтгендиле

кергиозтендиле
27-чи сентябрьде Прохладный шахарда «Воспитатель
года 2010» деген конкурсда хорлагъанланы къууанчлы
халда саукълау боллукър;
Школгъа дери билим бериу педагогну даражасын кёториор, чыгъармачылыкъны хайырланып ишлеген койрегиучилени ачыкълар, аланы къыйынларын белгилер

мурат бла бардырылгъан конкурс март айда башланнган эди. Анга отуз адам къатышханды. Биринчи эки кезиуню итогларына көре финалтъа Людмила Толстолятова, На-талья Плешкова, Марина Лигемева, Елена Гюлмаме-дова эм Марина Матвейку «ыксътандыла.

Кочончю турда, ол озгъан ыйыкъда бардырылгъан-ды, юйретиучколе энчи ол усталыкъны нек сайлагъанла-рын, аны обществода къаллай магъанасы болгъаныны юсконден айтхандыла. Аны кезиуюнде хорлам ючюэришгенле педагогика усталыкъларын, жуууаплылыкъ-ларын, эрттеден келген тёрели амалладан башхаракъ ишпей билгенлерин кёргюзтгендиле. Конкурсда хорлагъанны аты школгъа дери билим бе-

комкунсца хориа ванны аты исполн ва дери оким о-риучноно ишчисини кононов белгили боллукъду. Справка. Прохладный шахарны школгъа дери билим берген системасында 115 къауумда 2335 сабийни кечин-дирген 20 бёлюм барды. Ол учреждениялада 650 адам урунады, аладан 230-дан асламы юйретиучюледиле.

Людмила ПАНФИЛЕНКО.
Прохладный шахар округну администрациясыны пресс-службасы.

Болжалдан артха къалмай

Късштисия

Къншда прохладначыланы юйлеринде жылыу болур ючон, районну таматалары жашау журт-коммунальный молкню объектлери кюз арты-къвш сезоннят къвлай хазырланиталарын эни контрольда тутадыла. Район администрацияны башчысыны заместители Николай Тимошенко билдиргенниге кёре. 15-чи сентябрьге электрокоч мюлк 99 процентте, жылыу бартын ызла 97 процентте, котельняла 95-ге эм жашау журт фонд 91 проценте хазыодыла. центге хазырдыла

центге хазырдыла. Бек биринчиден. ЖКХ-ны специалистпери жылыу, суу, газ баргъан ызланы ремонтлары бла кюрешгендиле. Алай бла профилактика ишле 32 котельняда, 31,6 километр жылыу баргъан магистральда эм 403,3 километр усу баргъан ызлада бардырылгъандыла, 464 жашау журт объект да Къвшых азазырдыла. Эни зо богржет сфераоовент да къвших хазырдыга. Энчи зе оюджет сдера-ны объектлерине бёлюнеди. Коммунальный службала битеу ишлерин графикге кёре тамамлайдыла эм 1-чи октябрьге бошаргъа айтадыла.

министрациясыны пресс-службасы

Хурметли окъуучула! Биринчи сентябрьден 2011 жылны биринчи жарымына жазылыу кампания башланнганды.

«Заман» газетге сиз связьны къайсы почта бёлюмюнде да жазылыргъа боллукъсуз. Жазылыуну алты айгъа багъасы тюрленмегенди, алгъыннгылай къалгъанды: 356 com 10 kanek.

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

шиу бардырыллыкъ арача приятияла Шимал Кавказда

угьай, Россей Федерацияда окъ-уна Жокьдули.
Ол шартны Арсен Баширович да ёхтем бла белгилегенди. «2020 жылгъа дери Къабарты-Малкъарны айныууну стратегия-ларындан бири – агропромыш-ленный комплексни ёсцороуди. Ол бёлюм республиканы эконо-ми касын бек бийикге кёторороге болушкумскум. Агропромышлени касын оек ойийкге кетюрюрг олушурукъду. Агропромышлен ый комплексни айнытыуда шён югю излемлеге тийишлиликде ангы технологияланы хайырла жангы технологияланы хайырла-ныргъа тийишлиди. Ол жаны бла ккорешгенлеге биз къолубуздан келгенича болушурукъбуз, онг тап-дыгеникъбыз. Бюгюнлюкде Къа-барты-Малкъарда дунияда эм иги-ге саналгъан технологияла хайыр-

е санаш вын технологи инги ханыр-ланылыргьа керекдиле. Сютліго магичылыкь эл мюлкню бедгоромуно бор жолуду, аны се-бепли ол жумушха энчи эс бурул-луксы у. Жууксь заманда респуб-пика эл молкню айнытыуу бла башха субъектлеге юлгю кёргюз-горге мураты барды», - дегенди

Малчылыкъны качестволу жангы даражагъа кётюрюуню ышаннгылы мурдору

нкурсха къатышыргъа келген ланы да жыр, тепсеу къа-ры концерт программала-ашлагъандыла. Ол кезиуын башлагъандыла. Ол кезиу-це Арсен Каноков бла Харон труханов, къызыл лентаны ке , селекция-къумалы арань андыла. Къонакъла маллань гъан болумларына къарагъ

тургъан болумларына къарагъ-андыла, лабораторияны иши бла да къысха шагъырейленнгендиле. Тёрт жюз къумалы малны пред-приятие Венгриядан келтирген-ди. Аладан хар бири жылгъа беш минг килограммдан аслам сют икде тыш къыраллы оборудова ие бла жалчытылыннганды

Анда ишлерик специалистле Гер-манияда усталыкъларын ёсдю-рюп келгендиле.

рюп келгендиле. Оборудование къалай ишлеге-нини юсюнден къонакълагъа къысха айта, «Minitub GmbH» детен къолдан урлукъландырыу тех нологияланы чыгъаргъан гер манлы фирманы Шаркъ Европа манлы фирманы Шарк Беропада директору Анастасия Петрушка быллай аламат амалла көп тыш кыраллада да болмагын кыраллада да болмагын кыраллада да болмагын битеу субъектрениде кептирин ойрегирге боллугын да белгилегиди. Анга Харон Амерханов лицензияны бериуню Москватьа бергенди. Анга там

Амерханов айтханнга кёре, ке-лир заманда Къвбартъ-Малкъ-арда селекция-къумалы ара жа-ланда республикада утъай, къы-ралны юг жанында да малчы-лыкъ бла кюрештенлеге илму-консультация ара болургъ в режди. Ол бу ишни тирилтирге уллу къошум-угукъ, себеплик да этерикди.

уллу къошум'улукъ, себеплик да этерикди.
Ара «2009-2012 жыллада къабарты-Малкъарда сютлю магчылыкъны айнытъу» деген республикалы целевой программаны биринчи кезиуюдю. Октябрь айда аны экинчи кесети да жашаутъа сингдирилликти — Зольск районда «Зольскантен жууаплылыгъы болгъан сютню

жарашдыргъан комплекс ачыл

жаращдыргьан комплекс ачыл лыкъды. Битеу ол амалла 2012 жылгьа республикагъв кесин толусунлай сот бля жалчытыр онт берлиждина от бля жалчытыр онт берлиждина къвдал чыкъгъвидан сора Арсен Ка ноков. Харон Амерханов, Тембу лат Эркенов журналистлени со рууларына журналистлени со рууларына журнали бергенциле Конкурсха къвтышханла уз аум шимно башлагъвиндъла. Ала бе Конкурсха къатышханла уа эри-шиуно башлагъандыла. Ала бег алгъа теория билимлерин кёр алгъа теория билимлерин кёр-гюзтгендиле, ызы бла уа иш юсюнде усталыкъларын ачыкъ-лагъандыла. Хорлагъан ВАЗ-2107 машина къоллу боллукъду. ОСМАНЛАНЫ Айшат. Суратланы Руслан МАМИЕВ

<u> АПОГЛА</u> Агъач сакълаучулагъа махтау салгъандыла

ени профсоюзларыны 16-чы конференциялары 2010 жылны сентябрине пери

Конференцияда агъач конференцияда агъач мюлкде ишлегенлени профсоюзларыны реско-муну председатели Иттийла-ны Тимур доклад этгенди. Ол озгъан кезиуню ичинде бёлюмде кёп тюрлениуле болгъанларын белгилеген-ди.

ди. - Предприятиялада шёндю-гю заманнга жарашхан соци-альный партнёрлукъ къурал-гъанды. Отраслевой тариф

лада профсоюзланы член — 344 и пери агъяч молед вишерет маш адампа казна келмегенгерини сосонден айтып тургъващить ды, адамланы энчи кийимле, ды, адамланы энчи кийимле, и техника бла жалчытыр, да артыкы аламат болмагъванды, Бек сейтиру з — бир къзум профсомз организацияла урунгаляланы жарсыуларына ат башындан къарагъанларыды. Жаны и ман и бардырылмагъвана да соалды, -дегенди Иттий улуг.

Гузеланы Азнор бла Руслан Ха-Гувеланы Азнор бла Руслан Ха-санов, «Къабмалкънефтепром-ачыкъ акционер обществону профхомун председатели Аслан Жаноков, конференцияда сёле-ше, тынгылы анализ этгендиле, молжно ишинде тюбеген про-блемаланы эмда аланы тамал-лауну осонофае айтхандыла. Бек игиси уа - Россейни кёл регион-ларына ага-яраната-яр тошиген игиси уа - Россеини кеп регион-ларында агъачлагъа от тюшген къвійынлыкъ республикада бол-магъанын, аны ючнон а, кече, кион да сакълыкъларын тас этме-генлерин белгилегендиле. Мухамед Маремов а, быйыл

жайны къызыулугъуна да къара жайны къызыулугъуна да къара-май, агъячарыбызгъа тынгылы къарагъанлары ючон коллек-тивни иги кесепиче къърал саут-ала берилгенлерини юсюнден билдиргенди. Жыйылыуну ахырында беш жылны ичинде этилген ишлеге багъа берилгенци, тамаланылыр-гъа кервели борчлатъа со бёлост негили Регомим превлегателини

нгенди. Рескомну председателин жангыдан Иттийланы Валерийн жангы Тимур айырылгынгы

ХОЛАЛАНЫ Марзият Суратны автор алгъанды

Ветеранланы советини ишине – бийик багъа

Урушну, урунууну, Сауутланнган кючлени, право низамны сакъла-учу органланы ветеранларыны учу органланы ветеранларыны (пенсиячыланы) организациясы-ны советини бу кокиледе болгъан отчёт-айырау кокиференциясында 2005 жылда сентябрьден богон-нге дери ишпери сизологиенди. Анда докладны ветеран организа-щияны шажар советини председа-тели Абдуулаланы Мустафа эттенцияны шахар советими предсовд-телн Абдулланым Мустара этген-ди. Оп дийым комиссияла, бирин-чи ветеран организацияларыны къзпай ишлегенперими косинден шарт колпоне келтирия айтанды. Къурау-методика, Уллу Ата журт урушка къзталишжала ам тыпда уруннанна бла ишлеу, жаш тёгло, ветералнаны социально-комин-ка къргулар жаны бла эм башка комиссияланы мактап-анды. Шахарны ветеран соети 142 киринчи организацияны бирик-диреди. Апаны барысында да отчёт-айырыу жыйывырула да отчёт-айыры жыйывырула да отчёт-айыры жыйывырула да отчёт-айыры лапда айтына боры жыйырула да далуыныны жыйывырула да отчёт-айырула жыйывырула да отчёт-айырула жыйынырула да отчёт-айырула жыйывырула да отчёт-айырула жыйывырула да жыйырула далуыны кыйырула да жыйырула жыйынырула да жыйырула жыйырула жыйырула да жыйырула жый

оардырылырларына контроль комленгенди. Жыл сайын биринчи ветеран организацияланы эм комиссияла-ны ишлерини итоглары чыгъары-падыла. Къармашханлагъа «Бек ладыла. къвдимашкаты ва коск иги биринчи ветеран организа-ция» деген ат бериледи. Аллайла-ны санына Къвбарты-Малкъар къырал университетни, Хасания къырал университетни, Хасания элни, КъМР-ни эл мюлк академи-псыны, Кенжени эм башхаланы биринчи организациялары кире-диле. Аланы таматалары КъМР-ии Правительствосуну, республи-каны Парламентини, ветеранланы

Битеуроссей советини сыйлы гра-моталары бла саугъаланнгандыла.

мотапары бла саут-заланнгандыла. Богосиложде ветерализаны (лен-сиячыланы) Нальчик шахар орга-низациясында эсепде 31298 адам барды. Аладан 815-ох урушку, 1008-си урушда ёлгенлени юй бийчеле-ридиле, 384-ою право низамны сакълаучу органланы, 25103-сю урунунун ветеранларыдыла, пенси-ячыладыла. «Бизни бек баш бор-ийся - аламы балысы исуник казай-

ячыладыла. «Бизни бек баш бор-убуз - аланы барысы гочон къай-гъырьуду», - дегенди Абдуллала-ны Мустафа. Отчёт кезиуде ветеранланы ша-хар советине къаты-ытда жазылып 2445 эм аууздан айтылып 5233 ти-лек көлгөнди. Уллу Хорламны 65-жыллыгъ-ыны аллында Ата журт урушчу 560 ветеранына эм къупурушну 560 ветеранына ом къул-лукъпарын голтура тургъанлай ёлген 62 аскерчиге социальный паспортла берилгендиле. Ветеран-ланы жашау болумларын игилен-дириу жаны бла да кёп иш этиледи. Россей Федерацияны Президен-тини «1941-1945 жыллада Уллу Ата журтту бушну ветеранларын жашау журття бла жапчылыун уюсинден-

журтла ола жалчытыуну юсюнден» Указы бла байламлы 154 адам Указы бла байламлы 154 адам Нальчик шэхарны администраци-ясына жашау койле неда кой ишпер-ге субсицияла беририн тилел кватьыт жазтындыла. Админист-рация аладан 44-сконо жашау бо-лумларын ипинециуирге керекин-син тохташдыргынды. Вегеранла-дан 31 субсидила алтындыла. Энтта да 17 адамгъа жашау журт опта да 17 адамі ва жашаў журт-ла алыргьа болушургьа деп оноў этилгенди. Докладчы советни болушлугьу бла ветеранланы кёбюсюне юйле-

дыргъанча, ырысхы болушлукъ бергенча шартланы юлгоге кел-тиргенди. Нальчикде Социальный жаны бла жалчытыун зрасы вете-ранлагъа, уллайгъан адамлагъа дайым болушуп турады. Ала 370 адамгъа юйлерине барып жумуш этелиле

дайым болушуп турады. Ала 370 даамта ойлогине барып жумуш этедиле. Конференцияда шахарын ветеран организациясына болушканпа-дан кілелиен атлары айтылганды. Аланы араларында -Единая Россия-партия, жалыуа завод, «Кызб-малкъресурла» ОАО, «Дистар-ООО эм башыхал бардыгы. Докладны сюзогуге къвтыш-ханла советин иги ишлегенин энчи белгилегендиле, мындал арысында да ветеранланы, ленсиячыланы жашау болумларыны юслеринден айтхандыла. Бек алгъа ала Нальчикде пархад. «Еморлюк отну» чачырыг занлагыя налаг бергендиле. Конференций бошалгында кортында барысы да, эсгертиеге беринди бошалгындан оргоным барысын арактырын бөрөгүлүү жангыдай ишлене тургъанын керого, жөгөнүн бөрөгүн бөрөгүн

докладка чы вып селешенлени айтханларына шум болуп тынгы-лагьандыла. Ол а тамата тёлюнк низамына, адамлыкъ даражасынь бийиклигине шагъатды.

ТЕММОЛАНЫ М.

Кече ичгини ахыры бла да сатмазгъа

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Тюрлю-тюрлю вопрослагъа жеттенде, Парламентни Предсе-датели Чеченланы Ануар «Каб балкгазны» расчет участкасына, «Нальчикгаз» ОАО-ну филиалы-на ала ишлерин къалай курагъ-анларын, аладан тарыгъвула заанларын, аладан тарыгъыула за-конла чыгъарыучу органнга алай кёп нек келгенлерин билир ючюн баргъаныны юсюнден билдир-генди. Ол шабат кюн болгъанды. Кезиулерин сакълагъанла ол кюн артыкъ кёп болмагъанлыкъ-

гъа, спикер тёлеулени алыуда кёп кемчиликле болгъанларын кёркемчиликле болгъанларын кёр-генди эмда аланы юслеринден оноучулагъа билдиргенди. Сёз ючюн, адамланы тёлеулери бла ишлеген отоу тарды, олтурурча жерпе, жорукъла жазылгъан стен-дле, расчет китапчыкъла эм дагъыда башха керекли затла жокъ-дула. Шабат кюн келген адам счётчигинде болгъан шартланы бла «Каббалкгаз» тохташдыргъан ёлчемлени тенглешдирип кёрал

майды. Парламентни Председатели ал-

лай аралада келгенлени жумуш-лары терк да,тынгылы да тамам-ланылыргъа,адамла къыйналланылыргъа, адамла къыйнал-мазча болумла къуралыргъа ке-рек болгъанларын чертгенди. Депутатла коммунальный жу-мушла ючюн хакъ тёленнген жерлеге эм аллай башха органимерлете эм аплаи овшам органа, зациялагъа бара-бара турсала, алада халны кеслери кёрселе, кемчиликлени кетерирге да бю-тюн тынч боллукъ эди дегенди. «Справедливая Россия» фрак-цияны башчысы Владимию Кебе-

иги къуралмагъанына, бир-бир жоллагъа асыры уллу ауурлукъ жеттенине, машинала эркин этил-меген жерледе тохтап тургъанна-рына эм кёп баших кемчликие-ге эс бургъанды. Парламентин Председателини буйругъу бла профильли комитет ишчи къзуум къурарыкъды эмда кесин предложенияларын Нальчик ша харны администрациясына бер

Татьяна БОРОВИНСКАЯ КъМР-ни Парламентини

Нальчик – Россейни культура араларыны санында

I Битеуроссей музыка кон-урс, Москвада башланып, П Битеуроссей музыка кон-курс, Москвада башланып, ызы бла Нальчикге жеттен-ыли Искусстволаны Север Кавказ къырал институтунда прес-конференцияга къв-тышкан жюрини председа-тельлери Юрий Григорьев бла Андрей Диев, институт-ну ректору Рахайланы Ана-толий, башкала да аны уллу мага масыны осоонден айт-хандыла. Сёз кочюн, бир къзауум жыл мындан алгъа 12 музы-ка кончурс бар эди, энди ала-ны санлары 80-нге жетгенди. Алай бла эришиуню сыйы тошген этеди. Битеуроссей конкурсну бадрырыгра оноу эте, РО-ни культура министри Алек-

конкурсну бардырыргъв оноу эте, РФ-ни культура министри Алек-сандр Авдеев аланы бирикдирир-ге керекди, ол заманда бу ори-шиу бек уллу боллукъду, дегенди. Григорьевни оюмуна кёре уа, мында хорлагъан Олимпиада эришиуде биринчи жерни алгъан кибикди. Каптили често

Кертиди, Чайковский, Рахманиов атлы конкурсла, эрттеден

бардырылып, бек бийик даражабардырылып, оек опиль дара да да ётедиле. Ала мындан ары да жашарыкъдыла. Бу эришиуню со-председатели, СССР-ни халкъ ар-тисти Галина Вишневскаяны оюмупредседатоль., _ . тисти Галина Вишн тисти Галина Вишневскаяны оюму-на кёре, Битеуроссей эришиу къы-ралда бардыргъан конкурсланы бирикдирип, жаш фахмуланы ат-ларын белгилеп, алагъа андан ары

болушлукъ этерикди.
Быллай сыйлы иш Нальчикде

къуралгъаны бла ёхтемленип къуралгъаны бла ёхтемления кълламай, бизни ара шахарыбыз битеу да къыралда культура араланы саныла киргения да белгилерчады. Бусагъатда РФ-ни Правительствосу Север Кавказгъа артыкъ эс бургъаны белгилиди. Визни округда Налъчики сайлагъалдыла, мында классика музыка искусство иги даражада болгъанын билип. Эришиуню къураргъа, аны тийишли бардырыргъа салгъан къыйыны ючюн пресс конференцияда къо накъла институтну ректо ру Рахайланы Анатолий ге ыспас этгендиле.

ге ыспас этгендиле.
Эришиуле хар округда
эки тургъв бёлюннгендиле. Биринчиден ётгенле,
экинчиде да кёргоэторюждюле кесперини фахмуларын. Музыкантланы, жырчыланы да энчи программалары барды.
Алагъв балла салынырыкълары себепли конкурс сейир ётерге ушайды. Округлада биринчиле болгъанла ноябрь Москвада кесперини фах-

айда Москвада кеслерини фах муларын уллу заллада кёргюэтю рюкдюле. Пресс-конференциягъа къа-

пресс-конференциягьа кватышханла журналистлени соруу-ларына жууапла бергендиле. Конкурсантлагъа уа уллу жети-шимле тежегендиле. Конкурс Напъчикден Узакъ во-сток федеральный округга атла-нырыкъды.

САРАККУЛАНЫ Асият

Къайгъырыу жигерлик туудурады

миолк предприятияны башчысы Османланы Керим кёп сог берген къумалы ийнеклени сатып алып, ферма къурагъанды. Ары этамата-лыкъ этерге уа Къумукъланы Са-лики сайлагъанды. Ол бу мюлкте келгенти жи жыл бла жарым болады. Кечеси, конно да фермадады десек, ётюрок

ка фермадада десек, етюриок юллукъ тюйюлдю. Нек дегенде июлкню контору, аны экинчи эта-кында уа малчыла тургъан отоу дабардыла. Салих да анда жашай-

лаи, солушкаличи пурада, імалчыг па, ийнек саууучула да къадалып кюрешедиле. Аланы иш хакъла-ры да аман тюйюлдю. Сёз ючюн, бек алчы ишчибиз Марина Диганова озгъан айда 14

ларина диганова озгъан аида 14 иинг сом алгъанды. Эрттен сайын машинала сауул-ъан сютню Нальчикге элтирге гъан сотню Нальчикге эптирге саклал туру-дула. Ол биринчи сорти, тёрт процент къальняльтъъ болтъаны бла махтаналлыкъбыз. Болониюкре, люцернаны чатып, коните юч кере ашатабыз. Сра къвшах салам, бичен, сенаж да аслам, керектики чакъты бир си-лос хазылрарыкъбыз. Мал аш эплек болса уд. сферма-ла ищитегиногра маллатъв. зама-

да ишлегенлеге маллагъа зама-

нында къарап, качестволу продукция чыгъаргъандан сора жукъ къалмайды. Олиш а Марина Дигановача, Марина Лугинская, Светлана эм Анастасия Бертеповаловалача, Валентина Беккерча, Маккаланы Натисрача ийнек саууучула, Атмырзаланы Мухтарча малчыла бар къа дарда тынгылы болуруна

ышанырчады. Бюгюнлюкде фермада 200 ийнек барды. Аланы санын мындан ары да кёбейте ным мындын ары да кбебите барыргы айтарыла Сапих-ча башжа элледен кептенле алагы кесималларын гутаргы а эркин этгени ючон Осман улуна бөк ыразыдыла. Дагъырда бир иги зат: контег юч кере ашап, айты уа жаланда 300 сом тёрпегенле-

ла.
- Битеу республикада да аятьы косюнде тургьан алай кёп мюлк жокьду. «Заря» да, баш кечиндиралмай, чачылып кьалырмы деген соруума Салик, ышаргьан да этип, былай дегенди:

былай дегенди:
- Мюлкню чачдырлыкъ тойколдю. Сора ишлеген адамгъа кёз къарам тюз биздеча болса, къайда да буюрулгъан жумуш, узакъ болжал-

гъа салынмай, терк тамамланы

Фермада къумалы маллагъа «Машалла!» дей, Къумукъ улу «Машалла!» дей, Къумукъ улу бла быллай ушакъ бардырдыкъ Мында ишлегенине ол чогъож ланмайды. Молкно мындан ары да айныта барыр, продук ция чыгъарыуну да селейтмег муратлыды. Биз айтырыгь а -Салиж, аны ишчи нёгерлери де ол муратларына жетсинле! мамайлайны арыж

МАМАЙПАНЫ Апий

РОССЕЙНИ ЭРКИН ПРОФСОЮЗЛАРЫНЫ ЭМДА КЪМР-ни ПРОФСОЮЗЛАРЫНЫ ФЕДЕРАЦИЯЛАРЫ КЪУРАЛГЪАНЛЫ – 20 ЖЫЛ

Баш борчубуз — уруннганланы социальноэкономика излёмлерин къоруулауду

Р жангырыуу эмда озгъан эмюрню 80-чи жылларыны ахы-эында 90-чы жылларыны башынрында 90-чы жылларыны оашын-да кыраллы жашаууну битеу хар жанында да терен реформала кел-тиргенди. Жангы болумла Россей-ни профсоюзларыны ишине уа уллу тюрлениуле кийиргендиле, аллай болумлада, аладан кеспери-чи болуларына ишиеу формала»

аллан оолумлада, аладан кесперин борчларын болумларын бал жорукларына башхача кьараун умагенедиле. 1990 жылда Россейни профозосиларыны 1-им учередительный севаларыны 1-им учередительный севаларыны 1-им учередительный севаларыны горофозозарыны федерациясы (ФНПР) куралгыанды. Алай бла профозосы кымылидауну герен рефозиалына билинчин алам алипбла профсоюз къымылдауну терег реформасына биринчи атлам этил

л. ай тюрпениулени жолу узакт Алай тюрлениулени жолу узакь да, къыйын да болгъанды. Органи-зацияланы башха-башха этип, юлеширге деген тенденцияла чыкъгъандыла. Бир къауум ар-тыкъда жюйрюк «демократла» уа профсоюзланы чачаргъа окъуна дегендиле. Болсада эслилик хор лагъанды, 1990 жылда профсою организацияланы кёбюсю Россей и Эркин профсоюзларыны феде рациясы къуралгыанлай, аны тёге-регине бирикгендиле, ол санда Къабарты-Малкъарны профсоюз организациялары да. 1990 жылда КъМР-ни Эркин профсоюзларынь федерациясы къуралгъанды эмда, ФНПР-ни къауумуна кирип, битеу болгъан жер-жерли организация-

болгъан жер-жерли организация-ланы бирикдиргенди. КъМР-ни Эркин профсоюзлары-ны федерациясыны 2000 жылда 24-чю ноябрьде бардырылгъан II конференцияларында республика-ны профсоюзларыны территорияпы профозгарыны территорин дириуню юсюнден оноу этилген эди. Аны атындан «эркин» деген сёз кетерилген эди, нек дегенде ол шарт болумгъа келишмей эди. Фе церацияны, Урунууну эм соци-альный айнытыуну министерство-суну эмда Парламентни бирге этил-ген оноулары бла «Социальный партнёрлукъну юсюнден» республикалы закон, жарашдырылып, къабыл этилген эди. Иш бериучю къабыл этилген эди. Иш бермучю-ню бла профсоюз организацияны бирге ишлеулеринде кенг халда кайырланылгъан эки эм юч жанлы келишиулюкле, коллектив кели-шимле аны бек магъаналы амал-

шимле аны бек магъаналы амал-лары болгъандыла. Бюгюнлюкде КъМР-ни Проф союзларыны федерациясы республикада кесини тизгинлерин-де 151 минг членни эмда 2012 би-ринчи организацияны бирикдирген рин-и огранизацияны бирикцирген бек уллу жамауч огранизацияды. Бизни республикада социальный партнёрляны, бегирек да толи-чу, законодательный властьланы мы дладан сора да, министерство-ланы, ведомстволаны бла ограсле-вой пофосоланы даражаларын-да бир бирлерини араларында даламат тал майылын халла ток-

аламат тап ом хайырпы халла тох-ташжандыла. Профосколаны организациялы-рыны рестубликалы биригиую, со-циальный партнёрлукьда къпали да болсун, деген муратны таул къоймай, артыкъда биогичликаре кършалда ижбик. Север Каяко, Север Каяко, ри почина да экономика къвійыннысть пань кезиуюсье, уурнига надамла-ны эринниклери эмда изпемлери ны эркинликлери эмда излемлери очнон хайырлы кюрешни амалы-ды. Биз кертиси бла да ол зат кьо-лубуздан келлигин эмда бир къау-ум борчларыбызгъа баш магъана берирге керек болгъанын ангы-лагъанбыз.

Арт жыллада «профсоюзгъа член болууну сылтауу» деген ёзле кёп жюрютюлюп башлагъандыла. Анга жаланда профсоюзну деліа. Анта маланда пуросонозлучени шарт халда ырысхы алыргъача (путёвкала, ахча болушлукъ, дагъыда аны кибик башха затла) къараргъа керек тюйюлдю. Ол профсоюзланы ишлерин тынгылы

профосоозпаны ишлерин тынтыпы грофосоозпаны ишлерин тынтыпы атпаны комплексиди, аланы кырагъан адамланы изглемнений карагъан адамланы адамланы адамланы адамланы сыптауу, сёзсюз, иш хакъны середасындары. Жангы болумда конкуренцияны законлары жорголедиле, аны себелий бүт роблематъв жангыча къзрауну къураргъа керекцу.

маг аа жагі віча к варауну квурарг гьа керекди. Профсоюзланы дайым къайгъы-рыуларындан бири юридический жаны бла къоруулауду. Жумушла-ны качестволарын игилендириуге ны качестволарын игилендириуге бла санын кебейтиуге жегишиунко излеген тёрели законла чыгъарьу олда консультация ишин бардырых бла бирге, къарауну сюдге дери эмда сюс процедурасыны чеклеринде коллективнича, энчи урунуу даулашла жаны бла профосиозланы оноу этиуге къатышыруларыны системасыны шарт механизмин кылам излемения Улими даулашира.

ны онсу этмун е канышыуларыны онсу этмун канышыуларыны керрау изпенеди. Урунуу даулашы керрау изпенеди. Урунуу даулашы сы жапаната позетиуно (корректировканы) изпен керойамай, терен реформаны бардырыкуру из изпейди. Профсоюзланы баш магьана нь туткан ишперии кыйматты жолларындан бири социальный паранда измуналыконы кеурауну чеклеринде жашауда бардырылыргырга ийишлилигиди. РФ-ни Урунуу кодексине ийишлиликире социальный урунуу сферад хапланы көт порлю марданды культектив кемишимие курауну юсю бла тап хапта кеттирилирг керекцие.

рауну юсно бла тал халгъа кептири-пирга керведиле. Аллай жорукъну къурауну амал-лары ФНПР къабъл этеп - Бир сё-пешиу компания - системада тох-тащидърыл-зандила. Власть орган-ланы болушлукъларына таяна, пофоснозла социальный партнёр-лукъну чеклеринде иш бериуно бла хайырлы келишмулюклеге жети-ширге итинедиле. Андан сора да, коз урунунун дамы бла араларын-да халланы цивилизациялы жоруко-лада къурат-ан, профоснозланы да халланы цивилизациялы жорукъ-лада къурагъан, профсоюзланы ишлерине чырмаулукъ этмеген, ала бла байламлыкъда ишлеген иш бе-риучюлеге бютюнда тап болумла

къураргъа кюрешебиз. Ол ишни юсю бла кеси-бизни членлерибизни са-нын да кёбейтирге онг

барды. Къабарты-Малкъарны Профсоюзларыны феде-рациясы, регионда урун-нганланы излемлерин расильсь, ролковых руун нгалланы излемлерия къоруулауну келечиси бола, кесини битеу ишин рестубликада социально-экономика болумну тут-хучлу этерге эмда обще-стеода социальный къыб-ынлыкъны азайтыугъа бурады. Жаланда бир тап жол - ол келишиулюк, хайырлы сёлешиулени бардырыу эмда бирге ону этиу болгъанын биз иги ангълайбыз. Скгъан 20 жыпыны кмен. Озгъан 20 жылны ичин-

де профсоюз ишни кёп тюрлю жанларына кёре биз тийишли оноула эттенбиз: соци-альный партнёрлуксыу магъанасын кётюрюуню юсонден, властыны закетороуно юсонден, властыны за-конодательный организары бла бир-ге ишлеуно кочлендириуно юсон-ден. Ишни коплектив халда бирге бардырыуну сынауу жыйышдырып-пьагоды, профосокаланы членгерин право жаны бла кьорулгауну кочлен-дирирге керектики, профосмозгьа член болуну сыптауу ми кей башма затла баям болгьандыла. У забыл атмиген законпала

рациясывня урунку инспекциясы, итиче эм ограньсь бизнесчи ограс-левой профосозолары, культураси бла профессионал искусствода, хальства билим бермуде бла илму-хальства билим бермуде бла илму-хальства билим бермуде бла илму-тири ишлегендиле. Айтып-лан кыл-ланы ичинде 275 законопроекть сыралитьендиле Алемона пред-ложение, порлениуле бла тюзети-не кийириллендиле, аланы кёбо-соон Парламент эсге алгъанды. Тоттуручу эм законодательный власть органла бла да иш тири бар-рырылгьанры. Бирге ишлеу битеу даражалара кыррамитьенды. Проф-союзаланы федерациясы битеу

даражалада къуралгъанды. Проср-союзланы федерациясы битеу чыкътъан проблемаланы Прези-дентде Советни даражасында, Правительствода. Парламентде эмда юч жанлы Республикалы ко-миссияда тамамлартъв кесине борч алгъанды. Рескомпа битеу чыкътъан социально-экономика проблемаланы тийишли мини-стерстволаны бла ведомстволастерстволаны бла ведомствола-ны, юч жанлы отраслевой комис-сияланы эмда Правительствону Председателини бёлюмлеге къа-

Председателини оелюмлеге ква-рагъан заместительлерини дара-жаларында тамамлагъандыла. Федерация хар кюнлюк ишинде, битеу магъаналы проблема-лагъа кёре, кеси тутхан ызны шарт тохташдырыргъа эмда Пре-зидентге, Правительствогъа, зидентге, Правительствогъа, Парламентте бла жамауатха бил-дирирге кюрештенди. Бек магъа-налы социально-экономика про-блемалагъа кёре КъМР-ни Проф-союзларыны федерациясы кеси тутхан ызны ангылатхан документлени дайым толтуруучу эм зако-нодательный органлагъа берип тургъанды. Бек керекли вопрослань

Бек керекли вопросланы осон ден профосизал тутка ваны антыпатып, биз аспампы ин-формация органлада хер затны юсюнден да тийишлисича билди-рип тургъанбыз. Мюлк комплекс-ни реструктуризациясыны вопрос-ларына иёре Правительствому бе-гимперине бла республиканы. Президентинде Советти оноуларына шарт предложенияла берил

гендиле.

Россейни Эркин профсоюзлас рыны Федерациясы эмда КъМР-ни Профсоюзларыны федерациясы къруалтыаны 20 жылыгын байрамлаугы хазырлана, республиканы профсоюзлары жамауатны эсин профсоюз къымылдауну проблемаларына, кесперин организацияларына прери тиандыла. Отраслевой реског андыла. Отраслевой рескомланы обрыс сыра да оп белгили коннге аталгын ишлеге хазырланы, алы барцыры, жаны бла пынага жа-рашдырыл жаны бла пынага жа-рашдырылгындыла эмда кызбыл этилгендиле. Алайды да, «Кызт-малкызылыныг» Обл Жан адамны кызтышдырыу бла тау теппелеры-ди. Халкыгы билим бериде бла иммала ишлегинен илотобусоскаяилмуда ишлегенлени профсоюзла-рыны комитети университетни 1-чи курсуну студентлерин профсоюз-гъа члените авъучу къууанчлы хал-

па чление альуну круденты халда бардырлыксыы.
Къырал учреждениялада бля.
Къырал учреждениялада бля.
жамауат жумушаны тамамлауда ишлегениени республикалы комитети аскер макалуукь бля байламлы жерлеге автопробет къуратыны, бек или профосмо организацияны бля профосмо элидерин отхтащдырынун къврау-конкурсу бардырылг-занды. Къурулуншда па промскурулуш матерумариланы чыг-зарыуда ишлегениени профосмозу ветеранала бля Жаш тёлю советим чтёгерек столда» тобевшисоветим чтёгерек столда» тобевши-уперин, отда за итите быявлеера иш-легенлени профоскоз у а АПК-да а ишлегенление рескому бла бизен с сабийлени профоскоз лагерични профоскозпарыны федерациясы-ны 20-жыллыжь жолуну сура-потноки жазыр этилгенди, профос-козпаны музейнии историясы и соланы музейнии историясы от равт-занды. Профоскозпаны юби-лейге аталит-зан спартаживдалары бардырыладыла. Е изни жамауатыбызыны жаша

ни жамауатыбызны жаш Би бола, профсоюзла магъаналь социальный проблемаланы та-мамлаугъа тири къатышадыла Ала – тийишли иш хакъ эмда иш опа жалчытыудула, урунууну кьоркъуусуз болумларын бла со-циальный гарантияларын жал-чытыудула, социальный-урунуу сферада ишлегенлени эркин-

ликлерин сакълаудула.
Бюгюнлюкде бизни республ ка, финанс экономика къыз лыкъны къыйынлыкъларында жетишимли къутула, энтта да туг-хучлу айныуну жолуна таукел чыгъады. Алайды да, профсоюз-

Пшикан ТАОВ, КъМР-ни Профсоюзларыны федерациясыны председате-ли, РАЕН-ни академиги. профессор, РФ-ни илмусуну сыйлы къуллукъчусу. Пшикан ТАОВ

2005 жылда 13-чю, 14-чю октябрыде Нальчикде болгъан бушуу-умиле бизни барыбызны да бек жарсыткан эдине. Жюрегибиз-и кызыналлыны энтта да кетмейди. Свер Кавкаада мамырлыкты-ы айрыкамчытынды Къобарты-Малкъар деп тура эдик да, аны ълутургын суу басканче болгын эдик. Андан бери беш жыл озду, апай энтта да тынчлыкть жокъду, чыде-мынди ечацырынула эталаедиле. Жаш адамля кесперин да нек, не ючон й-тоградиле, кесперини аналарыя, кёп башха наланы ар мамыра жаран араларын жаран кара башха наланы ар мамыра жаран араларын жара башха

манда да сагъыш этдирген бир за барды. «Ёксюзню къалачы уллу к барды. «Екскозню къалачы уллу кё рюнюр» дегенлей, биз аз санль халкъбыз, арабыздан бир ама адам чыкъса окъуна, кёл кёрюню къалады. Ол малкъарлыды деп ха пар жайылады. Андан оюм этип, ке сибизни тап жиорютейик, къошул майыкъ законнга чюйре келген иш леге. Таулула узакъ ёмюрледе бери да тюз акъыллылыкълары

Бу кюйсюзлюк не дин бла, не миллет бла байламлы тюйюлдю

Экстремизмни, террорлукъну оциальный сылтауу барды деген-е кёпдюле. Юлгоге ишсизликни, оррупцияны, бир-бир къуллукъчу-аны тюз ишлемегенлерин, право сакълагъан органланы жанындан артыкълыкъны эм жашауда тюбе-ген кёп башха кемчиликлени келен кеп башха кемчиликлени кел-иредиле. Хау, оп затла ахырыда кокъдула деп, кесгин айтып къояр-ъв жарарыкъ тюйюлдио. Болсада, кени акъылыма кёре, къырал къу-улушну, жашау турмушубузну сау-

рулушну, жашау туймушубуану сау-уг кою бла ткорлендирирге кореш-мекликден хайыр чыкъмазлыгъвын «керекция» керекципе амилыкъ-чълыкъны жолун сайлагъанла. Тюз жолдан ажашханла, кес-лерин алдатханла, не этгенлерин кеслери да хаана биле болмазла. Ма беш жыл мындан алгъа шахар-ы» яки айын ичинде къолда түти, ны эки айны ичинде къолда тутуп ны эки аины ичинде къолда тутуп, республикада властьны тайдырыр-гьа эки мында ислам къырал къурар-тьа деген нивети алгъанна тоз акъ-ыллы адамла тойкоп адиле, бир зат-дан ангълаунары болмат-занды де-ген оком чыгъацы. Елген боевикле-ни хар бирини урхужунунда акча та-былгъанды деп, ол заманда алай окатар жогоствия. Укуминальния капар жюрюгенди. Хуржунларында долларлары бла жоюлгъандан алагъа не хайыр тюшерик болур

алагъа не хайыр тюшерик болур ади А-як юсогорне сагъъшланартъа акъъллары жетмеген бек сейирди. Октябръде болгъан бушулуу ишле мени сагъъш этдиргенлей турадъ-ла. Аллахны бирлигине ийнаныр, анат табъны, намаз эти, ораза ту-туу дегенча дин аделтени тутартъа бир кишини да эрхинлиги сыйырыл-майды, аны ючен бир киши да стамаиды, аны ючюн ойр киши да, ста-линчи зорлукъну заманындача, жу апха тартылмайды. Алай диннге асыры уллу эс бурула болурму (къу-ру бизде угъай, саулай къыралда уу ойзде угван, саулай къвъралда да) деп, ол зат да келеди эсиме. Мен энчи оюмуму айтама, тюзме деп да-илашырыкъ тюйюлме. Нальчикге чапханладан кёплени «Аллаху акбар!» деп къычыргъанларын адам-па эшитгендиле. Алай эсе, ала дин тутханлыкъгъа, исламны магъана-

сын терен ангыламагъан жашла болгъанларына сёз жокъду. Не ары-бери десек да, биз светс-кий къыралда жашайбыз, аны се-бепли сабийлерибиз, тюрлю-тюрлю оепти сасмипериоиз, тюрлю-тюрлю вуланда окъугт, жашауда кесперини жерлерин табарча билим алыргъв керекдиле. Арабча окъуй билсин, Къуранны да кёлюнден окъуна бил-син, анта двуубуз жокъщу, апай селий билимсия культурабья, искус-ствобуз, литературабья не хазна ай-нысынла.

ский ойлимсих культураевы, коуствобуз, лигературабыя не хазна віненствобуз, лигературабыя не хазна віненствобуз, лигературабыя не хазна віненствобуз, лигературабуз, программалавыкладан праданет, диничени тавыкладан і кийирилили, бали, поз
оноу болур. Сабийле гитичникден
окъуча дин не зат болт-заньы, ол не
атла кийретеннін билселе, артла
динни аты бла аланы аманлыкь мідлиге късшартьа ворештелени ызларындан барлыкь тойколдуюле.
Сёзсюз, аманлык-менлыкь жаланада дин бла байламы болматьавы барыбызта да турадац. Ол утоай да, бандитлени, жаньуар кызлыкь алглан мурдарланы, одам
къанына кій кере боляг-занланы
аспамысы Аллажны, дини зстериуден бек узакърыла.
«Амаглыксьчылыкь кна да, бандит багритди. Сени оруслуму, къабартыльмы, малкаралым, чеченлими фіткорро, не башкальть ба да, бандит багритди. Сени оруслуму, къабартыльмы, малкаралым, чеченлими фіткорро, не башкальть ба до
орус милетам адамле, не
от
орус милетам адамле, раб а менвинитмегенне. Къа-барты-Малкъарна алыт карасакъ, республика алена алыт карасакъ, республика вълны алыт карасакъ, республика въргываны
кърчы ва правитър на маниструк милетам в маниструктура в ма ланы тукъумлары, къайсы миллет-ден болгъанлары да айтылгъан ке-зиле болалыпа Айтмасында пемей зиуле боладыла. Айтмасынла демей биз. Алай кимле, къайсы миллетден

аны билирге эм ата-бабаларыбыз ны ахшы тёрелерине кертичи бо лургъа юйретиуню магъанасы бе

ллуду. «Къуш бала уясында не кёрсе, уч ханында аны этеди», - дей эсек, са бийлени юйюрде юйретиуге тийиш лисича эс бурайыкъ. Ала миллет ай лисича з соурамыкь. Ала миллег ак ырылыкть деген затны билмезге ке рекдиле. Аман халкъла болмайды ла, жаланда аман адамла болады ла. Къабартылыла бла малкъарлы а ёмюргеден бери да бирге жа ла ёмноргіаден бери да бирге жа шап келедилю, жаланда тиллері башхады ансы, битеу адеттеры-тё репери да бир кибикция К-кыз ап гъзн, къыз берген тёре эрттеден бери жоргожурсь жетен ойюрля бер бирге жууусь жетен ойюрля бек кётдюле. Алайды да, бу эки халкъны ада-ларында бирликни, шуёхлукът

ларында оирликни, шуехлукъну къарындашлыкъны ниетперин прс пагандалау тауусулмазлыкъ тем болургъа керекди деп, алайды мени оюмум. Миллетчилик игилик ге кептирирге амалы жокъду. Ин тернационалистлени юйретиргед бизни борчубуз.

изни обрязоуз. Кесиме да мен бу статьямда тема

Кесмие да мен бу статьянда темы-дан бир маньна келтенна ейроине-дан Апра маньна келтенна ейроине-ди. Алай, бир оёз бир оёзно айтры-рады дегенна, сиомла бир бири рады дегенна, сиомла бир бири иманы эки къзра конен, зала уз кер-ги да къзра конен, зала уз кер-ги да къзра конен, зала уз кер-гидие башыма бу сатъ-вышланы. Мындан арысында алпай кой-созлюк, отсурсулук- къжйтерыл-маз ючон, социальный мадарла-сы кёпоркорге керек болугъ ба ямды. Энди бу керти зат бла оп кой-ретиу деген сёзно, оп ангылаун узр-таллыда кёроп болмат-зана окъу-на даулашаллыкъ болмазла.

жашы Алий КъМР-ни культурасыны сыйль къуллукъчусу

Кёпдюрюлген аскер сермешге хазырланады

центинден кеп ючюн. Т-80 танкі

центилден кет ослималы. Сез очнон, Т-80 танкны кёпдюрюлген макетини багъасы 350 минг сомдан кёп боллукъ тюйюлдю. (Тенглешди-ригиз: керти Т-80 танкны керти багъ-асы 50 миллион сомду). «Макетлени

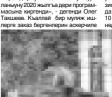
май кёпиророптен ракегала, само-лейта, такная боллук-пула, «Труд-ну- корреспонденти «созукку» сау-ули кайда, неден этиптеннерия, бат-валары къвалиа бир болга-парън, асмерчилете ала нек керек болт-валары билгенди. «Русбал» деген хауа шарла эм спорт батулта чыт-вары бу по-решген энчи иллу-производство

предприятиягъа Къоруулау мини предприятият ва късруулар мили-терство кеси алларына жюрюучю венит ракеталаны «Бук 1М» комп-пекслерини партиясын ишлерге ваказ этгенди. Аланы женгил къу-иачдан этерикдиле. Насос бла кёп-

Душманнга жалгъан илишан

жалтъан илишан калдоролген модель, уруш болгъан болса, ала гушманнта епорок имищен болиуъсуляра. Душ-манны таскачылары, кауадан неда космосдан къарал, аскер техника болгъан жерни тапканбыз дел, ала-ны узятърыекъдыла, бизна аскер-исят у ва андан бир тюрлю заран тошерик тойколдю. «Бук IM» деген зенит системадан сора да, аскер-леге С-300 ракета комплекслени, С-27 зм Мит-3 самолетянь», Т-80 танкланы кёпдоріолген мулякла-ры бериликуция. Аладан сора да,

болгъан кёпдюрюлюучю муляжы.

айтмагьандыла. Кьорууланыу мини-стерствода уа ётюрюк илишанла кьаллай бир болгьанлары эм къа-лайлада орналгьанлары аскер жа-шырынлыкьланы бек къаты сакь-ланнганлагьа саналадыла деп къой-

гъандыла. Танк рюкзакгъа сыйынады

январында биринчи учуладарьгран истребителын мада боллукъду, - дегенди Русда на кертине ракеталаны бла танизаны кертиле бла къвтыщъргъвкотойолосо. Аланы жарашъргъалланы айтхалиарына кёре уа,
100 метр узакълыжърда кейтдоролгенлени кертиледен бир
киш из айъралънът олюослуд.
Артыкъда мулякова керти техника болма-па-ваны и атсъсчан слуникле, самолётла эм пилотоу
учхан затла айъралъмът олюослуд.
Келдороллен техниканы тыш
къвбутъу поэт тийишли металлдан этилген-чады эм радиолосейни аскерледе бек кёп санда
ам т-80 танковны тоз кеслерича
ам кёлдорологиче танковкадия фон да керти техниканаканальнорогичен танковкадия фон да керти техниканаканального за кадроман этилен танковкадия фон да керти техниканаканального за кадроман этилен танковкадры жарана кадроман этилен танковкадры жарана кадроман этилен танковкадры жарана кадроман этилен танковкадры жарана жарана

лей тургъан моторлары болгъ-анча. Ол чекте жетер ючюн муляж-гъа жылыу пушкала бла исси хауа берилип турады. Суратха алсала,

тамгъа болады, тюз да двигател

тамгьа болады, тюз да двигатал боллукъ жерде. Хауалары кетерилген макетле бее аз жерни аладыла. Сёз ючюн, Т-8 танк рюхзакта сыйынады, ауурлугь уа – 40 килограмиды. С-300 диви зион взяод жыйышдырг-ан форма да канцелярил стол чактылыгари 10 ящимге октынады. Танк электр неда бензин насосла бла 4 минутн

еда бензин насосла бла 4 минути ичинде кейдрокропеди, раке та комплекс а – 7-8 минутда Кёпдроклокучо техникань складлада сакълауну гаран тия болжалы 10 жылды ачыкъ жерпеде орналып тут ханда уа болжалы на жарым жылдан кёп болмайды, соре

Лакъырдасыз

тле «кёпдюрюлген» аскерни специалис тле «кёпдюрюлген» аскерни хыликкя этерге керек тюйюл- дю дейдиле. «Кёпдюрюлген ётю

до деидиле. «гелдюрюлген етко рюк илишанла артыкъда Израиль ни аскерлеринде кенг халда хайыр ланыладыла, ол а ахыр он жылны кезиуюнде араблыла бла барды рылгъан урушлада хорларгъа се

рылгын урушлада жорларгы ас е белим этип тургынды», - дегенди «Трудну» корреспондентине аскер де не боллугун алтыздан билиунк Арасыны башчысы Анатолий Цыга чилени аскер техникаларында хар чилени аскер техникаларында хар бешисинден бири өторюх техника ды (муляжды).

ды (мулюжды).

Стратегины тинтиуню эм технологины Араларыны эксперти Ми
хаил Барабанови эксперти Ми
хаил Барабанови эксперти Ми
хаил Барабанови эксперти Ми
да терк кыурашдырылгын аллая
й-опрок илишананы (фанерадаэтилгенлени) тап хайырлангнагна,
ры собелги, НАТО-ну аскер кочле
ри 1999 жылда Белградын бомба
а бла улстына кулогаранырагыда бла улстына кулогаранырагыла бла ургъанда югославлылагъ-бек аз заран тюшюрген эдиле». Са уутланыу сферада аты айтылгъа россейли аналитик Илья Крамник россеили аналитик илья крамник ни оюмуна кёре, кёлдюрколюучи ракеталаны бла танкланы баш иги ликлери — аланы учузлукъларыдь эм душманны жюз процентге алда яллыкъларыды.

Президентни декабрьде айырлыкъдыла

айырлыктырыла Энди ком айдан сора белорусла кыралны жангы башчысы кочон къол кёпорлюждоле. Алай ажырылар аа алгынгыны жеринде къо-яргъа боллуктырула. Къыралны жангы башчысын айырыула 19-чу декафоьде бардырылгыктырала. Быллай он-уру Беларусьну Миллет советени Келечие па-патасы озгъзн геукорге ком къзбъл этгенди. За-коену бигеу мардалары да офъциально тотлу-рулгъандыла — жангы президент иссини алгындагъыны полномочиялары тауусуллукъ заман-дан эки айгъа артха къалмай айырылыргъа ке-

дан жик айты артха къзлиман амърылърн вы ко-рекди.
Алай Лукашенко къуллугъун кесине ётди-ре келгении 20 жылгъв жууукъпашханды. Ол косини кандидатурасын тёртючно көре кёрпоз-тюрогонон- бёргозтмевлитичи исоонден офици-ально бир зат да айтылиатъвиды. Болсада жер-жерли басма органия уа аны мындан алгъв-ракъра айтхан сёзлерин басмада чытъартъва зиле. Сёлециулеринден биринде Александр Григорьевич былай деген зди: «Мен, бу къвъ-ралы» энта да президенти «Олугун насибыт утса», косими къзты ызымы мындан ары да бардырылькима».

Планетаны эм иги фатары

Историяда эм багъа фатар Монакода сатыл-ъанды. The Real Estalker газет билдиргеннге ёре, эки этажлы пентхаусну аты белгисиз ие 107 миллион долларгъа сатып алгъанды. Муну

аллындагъы рекордха уа Лондонда сатылгъан пентхаус тийишли болгъан эди, аны ючюн 220 миллион доллар тёленнгенди. интхаус тийишли болгьан эди, останилион доллар тёленнгенди.
Монакода La Belle Ероque жашау журтла ком

Монакода La Belle Еросцие жашау журтта ком-плексде орналлын фатарны жери 1600 квад-рат метрди. Ол эки анчи фатаргъв белюнител-чадъ: хар биринде кесини кухнясы, къонакъ-отоу, кинозалы эм бир ненча ванна отоулары бардыла. Терек бахчалары, койпиотекалары эм сла-салонлары да бир бирлеринден энчи орна-выллыла

Бу фатарны ичини жарашдырылыуу тама Бу фатарны ичини жарашдырылыуу тамы-шалыкь болуп кылмай, тарыхы да бек сейир-ликди. Анда көп заманны ичинде планетаны ом-бай адамларындан бирлеую, бразилиялы бан-кир Эдмон Сафре, жашап тургынды. Фатар-гы от тюшген заманда аны иесине 67 жылы тишына эптен эшимги кылыны жангы жеталмай кылгын ади. Банкир алай бла ёлгин-иң, фатары уа риапторлагы кылыгын чинде колеп тургынылы алдый адамы А Жумок-Восизлеп тургъандыла. Аллай адам а Жууукъ Вос токда тууулгъан ким эсе да биреу болуп чыкъгъ

анды. Эсге сапайыкь: алгъыннгы фатар-рекордс-мен Пондонда Гайд-паркдады. Аны беш айыра-малылыгты буди-автоманый отоуу-сейфе ар-ды, ол а бомбоубежищеча да хайырланылады. Кёп жашырын жоллары бардыла, кьоркъуу чыкстьан заманда адам, фатардан ала бля къачып чыгъып, кесин тынч къутхараллык Анда дагъыда сквош оюн бардырылыучу

Тёленмей тургъан хакъны ёлчеми азайгъанды

ЕЛЧЕМИ АЗЗИП Багдды Битер Россейце иш жать жань бла ёнкоч 2010 жылда августда 1.4 проценте азайгланды мл - чи сентябрьде 3.55 миллиард сом болганды Бюджет системаны иш жакь ёнкочлери уа авгу-стда 42.2 проценте кбейгендиле, 79 миллион сомтьа желтендиле деп айтыпланды Росстат-ны билдириуюнде.

Нефтьни чыгъарыуну акъырынландырыргъа тюшерикди

ТЮШЕРИКДИ

- Россейге келир заманда нефтъни азыракъ
чытьарып башларта керек боллукъду. - дегенди Нефтъни тышына сатыучу къвралланы
организациларыны (ОПЕК) генеральный секретары Абдалла Салем аль-Бадри, - Венамосква деле видеожёлю бардырылгаан кезиуде. Журналистлени сорууларына жууап
бере туруп, ол черттенича, Россейде бусатьатда чыгъарылгъан нефтъни бичени ОПЕКни ишин эм кооталаны тохташърыру жаны бла
лланланы хазна тюрлендирмейди. - Алай РФде нефтъны чыгъарыу жань бла хал шёндоголей къалса, Россейде нефтъни чыгъарыу жабейе бадоа, бу къврал, бами, ишин бираз акъырыпландырыргъа керек боллукъду-, дейди РИА
Новости, ОПЕК-ни башчысыны сёзперин къйтарып айта.

Интернет

ЖАШ ТЁЛЮ

«Игилик этерге кимни да къолундан келликди»

гёлюню ишлери жаны бла мини-стерствосуну бёлюмюню тамата

ыды. Аны бла тюберге бара туруп, мен тынгысыз эдим. Анга жаланда 25 кыл болгъанлыкыгъа, эттен ишле-ои, жетишимлери кёпдюле. Бол-зада ол манга жарыкъ тюбеди.

ри, жетицимпери кетроле: возгражения в деятильным меня аггимпадым, меня аггимпадым, меня аггимпадым, меня аггимпадым, меня аггимпадым, аг

иланы княим алы ойолиотекада рналгьан эди. Аны таматасы Жабелланы Ли ия, бизге эркин жер берип, ишлер-е онг талдыргьан эди. Биз анда искотекала бардырып, аладан цискотекала оардырып, аладан пошген ахчагъа уа жюрек халал-пыкъны акцияларын къурап, саугъ-ала алып, ёксюзле тургъан интер-натлагъа, къолайсыз юйюрлеге,

наплагва, кволаисыз юиюрлеге, забийле тугулуп тургъан колония-пагъа барып башлагъан эдик. Бюгон жаш тёлюге ыразы бол-ъанла, аны тюрт этгенле, жарат-магъанла да бардыла. Муссаны ик этерге итиннгени къууандь

ра, былай сорама:
- Алай бла, сен башхалагъа бо пушууну кесинге жашау марда нмыса?

эталгъанмыса?
- Хау. Ол заманда биз Германия-дан да ала эдик болушлукъ. Немис-пиледе ахшы тёре барды. Хар ойрукъладан къзлгъан коробка-нагъа адамгъа керекли затладан

бир къауумун салады. Бирле теле-фон, бирле макаронла, бирле тиш жуугъан щётка, башхалары да нар-тох... Аланы жыйып, артда къолай-сыз юйгорлеге юлеше эдиле.

сыз юйюрлеге юлеше эдйле.
Бир адамны юсю бла байламлыкъ жюрюте эдик да, бизге да
поше эди ол саугъаладан бир затла. Ол амал бла Жангы жылда
бкосизлени, къолайсыз ойюрлени
сабийлерин, алагъа деп байрам

ексіозлени, къолаисыз юмиорпени сабийлерин, алагта деп обирам этип, къузендыра здик 2005 жылда я «Талактика» жаш тёлю биритиу жамизуат организациятьа айланары жашланы, къызалын проблемала-рына къратан институтас. Ол з жашланы, къызалын проблемала-рына бартан кология друг жашнакты арын кет кошпет сурна-са? Кеплери жантылып, къатла-рында поз жолгъа салыр адамла-ры болтыандан. Сёз оноць асыры ач болгъандан. биреуню гелефонун урлап, аны сатып, бир зат алып ашартъа корештенле. Биз ары жюрюп башлагъандан сора кологиятъа башлагъандан Биз ары жюріоп башлаг-андан сора колонияг-а бары-учуланы саны да кёбейди. Бусаг-атлада ары КЫМКУ-ун сутдентвери, баш-хала да барадыла. Бирде шахарда да барадыла. Бирде шахарда аладан бирине тобел кызагсам, кеспери келип саламлашханла, ыра-зылык-ларары айтханла да бардыла, - дейди Мусса. Жангыликаэлык жокыр, Ол жангылг-ан жаш адамла жамауат-ары бир жанында кызамаз сичон, быллай акцияла не заманда да керекция. Бир адам окъуча поэ жог-

рекдиле. Бир адам окъуна тюз жол

рекдиле. Бир адам окъјна тюз жол-гъа турса, оп хорламды.
«Россейни студент жазы» деген фестиваль бизни шахарда барды-рылгъанда, Мусса ара штабны тама-тасы зди. Белюмионо бек баш иши-не ол волонтёр къымылдауну, сту-дент кърулуци отрядланы ишлерин жатнъргънун, илим стир жацияла-ны къурауну, КВН-пе бардырыуну, аламланы уталы-къларын кётолуы-

да бир-бирлени проектлери грант алгъандыла. Ол а Мусса тамата-лыкъ этген жаш тёлю программала бла кюрешген бёлюмню иши жети

тсанг эди?

: ёр*-кеси ыразылыгъы* бла деген магъананы тутады. Башха-лагъа болушургъа сюйген, игилик этерге итиннген ким да болаллыкъ ды. Аланы саны Къабарты-Малкъ-арда ол иш кюч ала баргъанын кёр-гюзтген шартды. Былтырдан бери волонтёрлагъа жазылыу барады. 2009 жылда къо-

жазылыу барады. 2009 жылда кьо-шулгъанларына кёре, ол къымыл-дау жаны бла бизни республика Россейде бешинчи жерге чыкъгъ-анды. Алагъа эттен иги ишлери жа-

анды. Алагъа эттен иги ишлери жа-зыльрча киталчык да бериледи. Сёз ючюн, Оксфорд, Гарвард дегенча белгили университетрите окъургъа кирир ючюн, ма быллай жамауат бириг улгара жи жыл-чакъ-лы ишлерге керелди. Россей да ог затха позеле турады. Бир бёлек за-мандан паспорт бла бирге сени во-лонтёр киталчыгъынты да сурал башларыкърдила.

мандан паспорт ола окрег сени во-лочтёр китапчыгынты да сурап башларык-дыла. Мени бла ушаг-ында Мусса, «биз-дел тург-ан болмаса, «мен- дел бир-да айтмаг-ызны эслеп, аны коскн-ден бир кесек билирге скоеме. -Кесинги осконтден айтсенат зди? -- Жетинчи классха дери Търгыз-удат тург-амма, - ушакъ на Фтерими бети жарыйды. - Ол алай ариу, таза шжар эди! Байрамлада шжарг-ка аллай бир адам чыг-а эди сейир этер эдин! Тритда, ырых келгенден сора, кёпле кетген здиле андан. Иш извлетение аспамдыла анда. Жоре-гим ол затха бек къзыйналады, жар-сыт-ан да этеме. Мен анда жашап тург-анма. Школда уа, башха жаш-чык-блача, тойкоштен да этиучю-дим.

кимни да кеси тюзлюгю барды ансы. Юйюрюм а - атам, анам, эге-

Ала сени мест.

къууана болурла, алай ехтемленирге уа алыкъа эрттеди.
- Сен адамны юсюнде къаллай ышаны багъалы кёресе?

 Омама кёпле колген да

ышанын оагылы кересе .
- Мени оюмума кёпле колген да этерле. Нек десенг, хар ким да алай сулады, айтханыча болалмайдь ансы. Мен багъалы кёрген затла тутхан ишинге, жууукъ адамынга туглан ишинге, жууук адамынга кертичилик, халаллыкъ, тюзлюк жигерлик. Ишге келип, олтуруг заманынгы олтуруп кетген угъай ол кезиуню хайырлы ётдюрген житериим. пишь осигинурга жаманынгы отпуруп кетген угъай, ол кезиуню хайырлы ётдюгрен мен бек жаратмагъан шарт а кызгъанчлыкъ. Биотонда эр им шитара. Эркетырыу хапал, жуму-шакъ жоректи, батыр да болруть серекци. Косперини обвлерине ин-болмагъан, намысларын сындыра айлангалнаны осиймейми.

- Мыңдан ары муратларынг а кълайылыра.

къалайдъна?
Ишперге, юйюр къураргъа. Дыгалас этерге сюймейме, алай адам жашауну бир тюрпю бир ке сегинде жетицимии болгъаны бла чекленип, тынчайып, олтурит турмай, башха жерде да кесини къа май, башма жөрде да кесини къв-рыуну, кунерин да сынарт-та керек-ди. Ким биледи, кеч, эртте болсе да, мени жашаумда да болургъв болургъв солурла аллай торлениуле. - Ушат-ъьбі-заты ахкърында жаш адамлат-та, ала жетишим ли болур ючон, не керекди? Ань-бир тюрлю бир жоругъу бармы-ты?

ды?
- Кимге да жашауда насыбы ту-туу, жолу болуу, къажыкъмау, жи-герлик керекципе. Хар заманда да бирча онт пошоп турмайды. Ол такъыйкъаны эслеп, ычкындырыр-ры ажарарык тойколдо, аны къа-ты сермерге керекди. Кёл кере алай болады - онг тюшкоп, биз а ол зат-ны ангыламаймы, анга хазыр бол-маймы, эринчеклик этипми, бир тюрлю сылтау бла бек багъалы кезиуню ыч

БАЛАЛАНЫ Фатимат

жыйылыу

Иесине кёре - дачасы

Нальчикни тийресинде къыркъ
эки обществогъа бирикген, жети
мингиге жуукъ дача колюшле
бардыла. Аланы сейирлерин
сакъпар ючон, бахчачыланы
шахар советлерини президуизуи
бла вопросха къярагъанды. Советни таматасына Беслан Чече

ветни таматасына Беслан Чеченов айырылгынды,
Белгили болгъанына кёре, жаланда 25 обществону айырылгъан таматалары бар эди. Къалгъанларында уа – аланы оручларын тамамлагъанла. Аланы асламысы ишперин тындырмайдыла. Аны хатасындан бахчачыланы
ла. Аны хатасындан бахчачыланы іа. Аны хатасындан бахчачыланы камауатларында терк-терк айы-рыу жыйылыула бола тургъанды-іа. Борчларын толтурмагъанлань

алышхандыла. Андан сора инвентаризация этилгенди. Тинтиу баргъан кези-уде дача юлюшлеге къаралмай тургъаны, аланы къагъытлары тийишлисича жарашдырылмагъаны ачыкъланнганды. Бу иш бег къыйын бардырылады. Бек ал-гъа адрес бюро бла иелени жа-

шагъан жерлери тох-ташдырылгъандыла. Андан сора жер юпош-перин бегитирге, таза-ларгъа деп бир ненча кере къавтълта жибе-рилгендиле. Юлюшлерини тизги-нин жыймагъанлагъа тазир салънара. Анга да эс бурмагъанланы къагъытпары жийылып, шахар администрация-ны правовой белюмоне беритери. Ол а сид бла аладан жерперин сый-ырпыкъды. Бу ишле барысы да

ырлык ды.
Бу ишле барысы да
дача юлюшлери болгъанланы сейирлерине деп
этиледи. Къаралмагъан жерлен
тели ханс басады. Алада къурт-къу

жер юлюшледе амброзия, кендир ёседи. РФ-ны Правительствосуну наркотиклеге къажау программа-

сына кёре бахчачыланы шахар ранлы хансны къурутхандыла. Бахчачыланы советини прези-диуму ишни къолгъа алгъанды Дача жамауатланы низамгъа

саллыкъды. Иелери да хар бири тизгинли тутсунла, къагъытла рын да хазыр этсинле. Соруула ры болгъанла уа 8-963-390-88 92 телефон бла Беслан Чече ОСМАНПАНЫ Хыйса

бирини кесини энчи къый ынлыгъы барды». Аны биз бу тарыгъыу письмода да кёрюп турабыз.

«Ма биягъы келди эсирип. Юсю-ие чабаргъа сылтау излейди. «Къа ынынг эки жарыллыкъ, беш тю нге кампетле алып ашамай экге аш алсанг эди уа! Ол уял ьан, тана кёзлеринги чыгьа магъан, тана кёзлеринги чыгъа-рып, бери алып къояйым-, деп, шытыларын да чачып, эки бар-магъын узатып, юсюме чабады. Эсиргенден этгенин, къалгъанын билмей, кёзлери да къутургъан битъаныкъылача къызарып, адам-

Кимге айтайым жюрек къыйынлыгъымы?

ла къатънда мени ууатъргъа, сындыръргъа корешеди. Мен а соселеме, жкорегим жарыла. Ким бла юй болургъа кюрешем емен, дел. Ай башыма ат ургъан, мындан зое, ёмкорде ор сынамай къалгъы адми. Жилямукъларым бетими жууа, ич отоугъа киреме. Зишини къылачын салып, ундурукъгъа аууп, эрикгинчи жиляйма.

Жапсарыргъа къатымда атам, нам, эгечим, къарындашым анам, эгечим, къарындашым жокъ. Тыш элден келтирип, былай басынчакълартъв жараймыды? Ай кетер жерим а бир болго эди: «Тар къарыныма сыйындыргъвн, юй- коарыныма сыйындырырма», - деп, алып кетер эди. Кеси кесиме жаным ауруп, биягъы жилямукъла-

рым тёгюлдюле. Амалсыздан бир жол адамымы тамата къарындашына тарыкъгъан-ма. Ол а: «Бусагъатда ким иги жама. Ол а. «Бусаг ватда киши жокъду. шайды. Ичмеген да киши жокъду. Иги тиширыу аманын да иги кёргюз-тюп, алай жашайды. Тёз, «тёзген

тюп, алай жашайды. Тез, «тёзген тёш ашар» деп, халкъда бошму айтылады. Баш иенге да ариу айт», деп, актыл койрегди да, кетди. Быллай келепеннге къалай ариу айтырыккъса? Айтханынгы ангыласа уа! Алай жилягтандан да магъаса уа! Алам жилягъандан да магъа-на жокъ. Къздарым болур оди. Кёз-лерими сюртеме, жилягъаным би-линмазча, жаулугъум греренирек къвсъп, отоудан чыгъама. Ол а оп-турады, башын да столгъа салып. Бир къолу энишге салынып, баш-хасы бла уа стажанны турти. Шеша-сы уа - полгъа тёнгереп. Аллахка

шукур, жукълагъанды, ансы биягы башлар эди тойкошкоп. Шешаны алып, столтьа соеяме, стаканны да, къблундат одна късла къблина и съвет одна късла къблина къбли

адампы санлары тутмаидыла «Э, киши, турчу, ундурукъгъ жат. Мен санга болушайым» деп, уятыргъа кюрешеме. Би деп, уятыргы корешеме: оид затла мурулдайды да, дагъыда шошаяды. Кюреше кетип, тёше-гине кючден элтип, жатдырама, чурукъларын тешип, къатында тап салама...»

Басмагъа ТЕКУЛАНЫ Хауа

Бузукъчуланы уялары тинтилликдиле

Россейни Наркотиклеге къажау федеральный службасыны эмда РФ-ни МВД-сыны башламчылыкълары бла Юг эм Север-Кавказ федеральный округлада «Къыралны ют жаныны са-бийлери» деген ведомствола аралы оператив-профилактика операция бардырылады. Ол акъылбалыкъ болматъанлагъа

Къабарты-Малкъарда аны Къвбарты-Малкъврда аны бардырыу жаны бла операны бла операция барды. Анга РО-ни ФСНК-сыны КъМР-ду Фурвареничествону ишчинери куперация барды. Анга РО-ни ФСНК-и барды дарды барды б

 Бир-бир жаш адамла школгъа неда вузгъа барырны орунуна неда вузгъв оарырны орунуна вокзалляда, базарляда адамла-дан ахча сыйырыу, башжа аман-лыкъ шиле бла кюрештенлерин жашырыр кереклиси жокъду. Ол санда наркотиклени да хайырла-надыла. Аны ючюн «Къыралны юг жаныны сабийлери» деген операцияны кезиуюнде акъылбалыкъ болмагъанла аслам

диле, - дегенди ол.

Наркоманла жыйылгъан жер-Наркоманла жыйылг-ан жер-лени тохташдырыу бла чеклен-мей, бу ууну хайырланнган ата-аналаны ачыкълау иш да барды-рыллыкъды. Ол себелден нарко-полициячыла жашау журтлада да боллукъдула. Быллай таматала сабийлерин юйретиу бла ахырда кюрешмегенлери, ала алагъа зорлукъ этерге боллукълары уа белгилиди. Операцияны биринчи кесеги

Операцияны биринчи кесеги 13-чю сентябрьде башланнган-ды. Ол 27-чи сентябрьде бошал-лыкъды. Аны беш жылны ичин-де хар жылдан да бардырыргъа белгиленнгенин айтырчады.

УФСНК-ны пресс-службасы

«Полицияны юсюнден» закон жамауатны сынауундан ётгенди

Озгъан ыйыкъда бараз кюн «Полицияны юсюнден» законопро-ектни Интернетде сюзюу бошалгъ-ан эди. Документ 7-чи августда закопоргоекt 2010-ги сайтка салын-нган эди эм аны ючюн 20 минг адам нган эди эм аны ючюн 20 минг къол кётюргенди. Сюзюvге къол кётюргенди. Сюзюуге къа-тышханла полицияны ишини жол-лары, праволары эм борчлары къаллайла болганларына бютюн-да уллу эс бёлгендиле. Интернетны хайырланнганланы ол жаны бла оюмларыны асламысы специали-стлени оюмлары бла келишгендистпени окомпары бла келишгендые. Сёз консь, яалын аспальноында берилген багьагтьа кёре, польшия деген атны барысы да бирча кёредиле деген кыбынды. «польщия» деген ат кочок кьол кёпорген адамла «милици» жаны адамладам хазан көп тойколдиоле. Документте сирлай или багьа берилгенментте саулай иги багъа берилген, ди, аны бла бирге уд, созкоуге къвтышханта уллу магтъвналы соруднаны юслеринден бирга быллай оюмларын билдиргендиле - ишни башы органны ати къвлилай болтында угъай – бу коч органда къвллай адамла къуллукъ этерижманда кёпле былай да айта эдиле – законопроектни сюзюуню кезиую – аувгуст ай-артыкъ тап заман тюй-юлдю: адамланы кёплери отпускдадыла эм ёртенлеге къажау кю-решни бек къыйын кезиуюдю. Алай, сынау кёргюзтгенича, доку-

ментни сюзюуню бек тири, къыймат-лы кезиую ол басмаланнгандан сора ал кюнле болгъандыла: биринчи ал кіонле болгьандыла: биринчи ыйыкыда законопроекти косонден оюмларын жибергенле 10 мингден артыкь адам болгьан адиле, аны ызындан эки ыйыкъда аланы саны 2 кереге кёбейген зди, андан сора яд, августну алгындан башлал, со-зоуге къатышханла бек аз болгьан адиле. Аны ангылдагван къыйын тойкол-

дю: ары дери айтылгъан оюмлагъа жангыларын къошхан къыйын эди. Бютюнда уллу даулашла полиция-ны ишини, аны баш жолларыны, ны ишини, аны оаш жолларыны полицияны праволарыны бла бору-ларыны юслеринден статьяла бла байламлы эдиле - окомларын 1 мин-гден артыкъ адам жибергендиле. Интернетни хайырланыучуланы ас-Интернетни хаиырланыу-ууюлы ы ыламысыны быллай кьоркъуулары да арды: полициягьа ассыры кёп правола бериллик болурламы? Сёз ючюн, гражданланы жашау журтларына кирирге, предприятияла кямларында служебный отоула, документацияны бир тюрлю тый ычсыз алып кетиуню юсюнден тайыкъ. Аллай ишле жаланда ам талыкъ. Аллал ишле жалагда аман-лыкъ ишлени тыяргъа керек болгъ-ан заманлада этилликдиле деген къошакъ ангылатыугъа гражданланы кёз къарамлары да тюрлю-тюр-люледиле. Аллай къоркъуула керти-

си бла да болгъанларын гражданля къалай билаллыкъдыла, деп, сора дыла Интернетни хайырланърчула. Ол соруну специалиств да тоз-ге санайдыла. Сюзюуге къатыш ханланы кайпери да «Известиягъа» жиберген материалларында был дай сихималны айхганила; «hon-

алагъа кесича оагъа очиеди.
Документни ахъір кесегине жуукъ
дан-жуукъ бола баргъан статъяла
ны юслеринден оюмла аздан-а
бола келгенлерин да чертирге ке оола келгенлерин да чертирге ке рекбиз. Сёз ючон, Ингернетни хай ырланнганланы алай уллу бол магьан къаууму (126 адам) эс бур гъандыла 53-чно статъягъа (доку ментде уа ала 57 бардыла), анда ай тылгъаннга кёре, полициягъа прс куратураны жанындан контроль эти иги да къарыусузланырыкъды. МВД-да быллай затха эс бурады

ла: «Полицияны юсюнден» закон ла: «Полицияны оснонден» законо проект министерствону системасын да этиллик төрлениулени жаланда бир кесетиди. Сёз кочка, «Ич иш лени органларыны риссиллинар ный уставларыны оснопрен» Пре зидентни ужазы къабъл этилгенди Бу жуукъ заманалада полицияталаны сидиальный гарантивлярыны юслеринден законопроект жарац

«Зебрагъа» энчи контроль

ПИБДД жолланы бир жанларындан башхаларына ётерге деп белгилениген жерледе адамлагьа жол къоймагьан водительнеге контроль этиуню къатыландырыр муратдады. Статистика бек къайгъы этдирир халдады – жаяу жюрюген адамла кёп ёледиле. Аны себепли аллай участокла энчи котрольгъа алыннгандыла. Школлада эм

Россейли водительле «зебраны» юсю бла ётюп бара тургъан адамлагъа, алгъынча, бусагъатда да бек осал кёзден къарайдыла. Тазирни 10 кереге кёп тёлейдиле, зирии то кереге кепттелеидиле, алай андан хайыр чыкъгъанды деп айталмайбыз - бусагъатда «зебра» болгъан жерде адамгъа жол къойматъан водительле 800 жол къоймагъан водительле 800 сомдан 1000 сомгъа дери тазир тёлейдиле. Жол инспекторла терк-терк къураучу рейдле да бо-лушмайдьла. Жоллада болъан жарсыулу ишледен хар ючюнчюжарсыулу ишледен хар ючюнчю-сю машинаны тюбюне адамланы тюшюулери бла байламлыды. Ал-пай болум ГИБДД-ни бек къайгъы этдиреди – ведомство аны юсюнэтдиреди – ведомство аны юсюг ден заявлениясын кесини сайтын

ды документде. – Ол а битеу аварияланы 31,5 процентин тутады. Аллай жарсыулу ишлени иги да аспамысы «зебрагъа» жууукъда машиналарын акырынландырмагъан водительлени терсликлеринден боладыла.

лени терсликлеринден боладыла. Ол собелден а жол-патуль служ-бань инслекторларына адамла жол-ну бир жанындан башхасына ёттен жерледе жолда жороучон жорук-лары кызлай толтурулгы-аларына контроль этично кызлыгындырыр-гы деген буюру берилгенди. Бууку-чуланы кызты жуулгах тар-тыргы керек болгызны энчи чертил-гылы керек болгызны энчи чертил-гылы ол башлагын жаны жергил-сылы ол башлагын жаны жергил-

тыргы керек болгызны энчи чертигенди оп билдириуде.
Ол торлю калемле жашауда жый отторлю калемле жашауда жөр.
- Сёзооз, адамле ёгоучю жерлекорыны скерге онг жокыр, - дейди
Москвада ИКБДТ-чи прогаганда беломонон таматасы Мерина Василыломонон таматасы Мерина Василы-

ева. – Болсада жаяу адамла кёг ёлген жерледе контроль этиу иги да къатыланырыкъды – алайлада ин спекторла турлукъдула неда видео-

спекторла турлукъдула неда видео камера орнатыллыкъды. Андан сора да биз, баям, аллай жерледе излемлени толтурмагъа водителълеге салыныучу тазирні ёлчемин кёбейтирге деген оноутъ да чакъырыргъа боллукъбуз. Жол лада аварияланы азайтыргъа пр филактика иш да уллу себеплик эте рикди деп бек ышанабыз. Бизни инспекторларыбыз школ-лада, вузлада, автотранспорт пред

приятиялада юйретиу-окъутуу иш лени бардырадыла. Бусагъатда ха

лары ючюн ол жууалпы болгьань чертилгенди. Проблеманы тамамлаугьа «жатып тургьан полициячыла» да ахшь юлюшлерин късшартьа боллукт адиле. Бу тюрлю тыйгыычла болты ангарыны косинден жол белгилг теркликни азайтадыла.

Картингден чемпионат бардырыллыкъды

ОСИРДЬ РЕГИТОВ В СТАНОВ В СТА

Эришиуле Экинчи Чегемде республикалы картодром а 25-чи сентябрьде 11 сагъатда башланырыкъдыла.

23-чю-29-чу сентябрь кезиуде осал кюн эм сагъатла

23-чю сентябрь, орта кюн (09.00 сагъатдан 13.00 сагъатха дери) сатьтадан тэ. ии сатьатка дери) бауургу-зауч аруундары косэтьалыргы, амкъларыгы-заны балакълары чанчып, кый-наргъа, башы-тыза аурургы, жукыу-туз къа-рыуузланыргъа боллукъдула. Чибижили, сыми этден жарашдырылгы-ашарыкъладан, алкогольдан, кофеден кери болугыз. Анкъларыгъызны-булгарыгызны-арытмагъыз.

^{із.} «Аргументы и факты» газетден

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ:КЬАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОС

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал

АЛИКАЛАНЫ Владимир, БЕППАЙЛА-ЫЫ Муталип (баш редакторну орунба-ары), КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш ведакторну орунбасары), БИТТИРЛА-НЫ Аминат, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУ-МАЛАНЫ Хусейн, ТОКЪЛУЛАНЫ Бопы секретарь)

ТЕЛЕФОНЛА:

дакторну приёмныйи - 42-63-01. Баш редакторн ары - 42-38-21, 47-26-22. Жууаллы секретарь -кретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

РЕЛАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:

РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛЮМ-142-61-68, 42-24-02. Экономика бёлюм - 42-66-73. Культура бёлюм - 42-75-82, 42-68-72. Социальный политика бёлюм - 42-66-76, 47-27-59. Жангылыкыл эм спорт бёлюм - 47-26-39, 42-66-71. Письмола эм реклама бёлюм - 42-37-94. Письмола эм реклама бёлюм - 42-37-94. Сурат алыучула - 42-75-82, 42-66-76. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 47-26-28, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъмт жюрютмейди. Къ жамалагъа рецения этилмейди эм ала артха Газетде басмаланитан материаллада айтылтыа оюмал реакцияны оюму бла кепиниент болгукълула. Алада айтылтын хар эмг очилу тийишлиликде, материаллана загораары кеслер жууаллыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден шинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёпню алмай,

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерии кьоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июньда регистрация этилгенди.

—H—0066. Инде

Газетни басмагъа КъМР-ни Информация коммуникацияла, мауат биригиулени эм жаш тёль плери жаны бла министерствосу ипьютер службасы хазыр этген;

Газет 1905 жылда Революция атлы республикалы полиграфкомбинатда басмаланнтанды, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени иелерине тапдырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды. Телефонла: 42-06-51, 42-19-97

Газетлени розницагьа сатыу ю КъМР-ни "Роспечать" акционо обществосу жууаплыды. Телефон: 42-69-34

Номерге графикге кёре

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

ЧЫГБАРГБАНЛА: Мокьаланы Зухура- дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасары; Акушуланы Феруза (1-чи бет), Алийланы Белла (4-чи бет), Кулчаланы Лида (2-чи бет), Кулчаланы Зульфия (3-чю бет) - корректорла

Тиражы 3530 экз. Заказ № 2653

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ